

بسمه ته السی

دانشگاه آزاد اسلام

(واحد تهران مرکزی)

پایان نامه :

جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته علوم انسانی (گرایش مطالعات نواحی)

موضوع :

شناخت توان های توریستی

و

بررسی مشکلات گسترش صنعت توریسم در

شهرستان همدان

استاد راهنما :

جناب آقای دکتر مسعود مهدوی

استاد مشاور :

جناب آقای دکتر سید رحیم مشیری

نگارش :

ندا مرادی

بهمن ماه ۱۳۷۴

د. سید علی

Handwritten scribbles and the number 55 in a circle.

Handwritten text: 'کتابخانه تخصصی مطالعات نواحی'

۱۳۸۷ / ۲ / ۱۱

تاریخ ثبت: ۱۳۸۴ - ۱ - ۲۴
شماره ثبت: ۱۹۹
۱۰۰

Handwritten number: ۹۸۴۳۵

مقدمه : طرح مسأله و هدف و ضرورت تحقیق

۱

فصل اول :

۱ - کلیاتی دربارهٔ صنعت توریسم

۴

۱ - ۱ - مفهوم توریسم

۴

۱ - ۲ - واژه شناسی سفر

۴

۱ - ۳ - تعریف جهانگردی

۵

۱ - ۴ - تعریف فراغت

۶

۱ - ۵ - تعاریف قطب توریستی

۷

۱ - ۶ - توریسم از دیدگاه قرآن وحدیث

۲ - تاریخچه صنعت جهانگردی در جهان

۱۱

۱ - ۲ - تاریخچه جهانگردی در ایران

۱۳

۲ - ۲ - ارکان صنعت جهانگردی

۱۸

۲ - ۳ - مقایسه صنعت توریسم در ایران با کشورهای خارج

۱۹

۲ - ۴ - انواع توریسم

۲۴

۲ - ۵ - توریسم و تأثیرات مثبت و منفی آن

۲۶

۲ - ۶ - مسائل و مشکلات موجود در راه توسعه صنعت توریسم در ایران

۲۹

فصل دوم :

ویژگیهای فضایی جغرافیای طبیعی شهرستان همدان

مقدمه :

۳۶

۳۷	۱ - موقعیت و وسعت
۳۷	۲ - وضعیت توپوگرافیکی
۳۷	۱ - ۲ - ارتفاعات
۴۰	۲ - ۲ - دشت ها
۴۱	۳ - ۲ - دره ها
۴۴	۳ - منابع آبی
۴۴	۱ - ۳ - رودخانه ها
۴۶	۲ - ۳ - دریاچه سد اکباتان
۴۷	۳ - ۳ - آبشار
۴۸	۴ - ۳ - تالاب آق گل (سفید چشمه)
۴۸	۴ - حیات وحش
۴۹	۱ - ۴ - حیات وحش در دشت دولت آباد
۵۱	۲ - ۴ - حیات وحش در تالاب آق گل
۵۲	۳ - ۴ - حیات وحش در سد اکباتان
۵۲	۵ - جاذبه های ورزش
۵۲	۱ - ۵ - ورزش های کوهستانی
۵۵	۲ - ۵ - پیست اسکی
۵۷	۳ - ۵ - ورزش های آبی
۵۷	۴ - ۵ - ورزش های فضای آزاد
۵۸	۵ - ۵ - ورزش تنیس
۵۸	۶ - ۵ - ورزش گلف

۵۸	۷-۵- ورزش اسب سواری
۵۸	۸-۵- ورزش شکار
۵۹	۶- اقلیم
۶۰	۱-۶- عناصر اقلیمی
۶۰	۱-۱-۶- درجه حرارت
۶۰	۲-۱-۶- میانگین حداکثر درجه حرارت
۶۰	۳-۱-۶- میانگین بلند مدت حداقل درجه حرارت ماهیانه
۶۱	۴-۱-۶- میانگین دمای بلند مدت ماهیانه همدان
۶۳	۲-۶- تعداد روزهای یخبندان
۶۶	۳-۶- تعداد ساعات آفتابی طی ماههای مختلف سال
۶۶	۴-۶- رطوبت نسبی
۶۹	۵-۶- نزولات جوی
۷۰	۱-۵-۶- بارندگی سالیانه
۷۰	۲-۵-۶- بارندگیهای فصلی و ماهیانه
۷۴	۷- فشار هوا و باد
۷۷	۸- تعیین نوع اقلیم همدان به روش دومارتن
۷۹	۱-۸- تقسیم بندی اقلیمی شهرستان همدان به روش کوین
۷۹	۲-۸- تعیین ضریب بری بودن منطقه مورد بررسی
۸۰	۹- تجزیه و تحلیل وضعیت اقلیمی همدان در ارتباط با صنعت توریسم
۸۱	۱۰- پوشش گیاهی و زندگی جانوری

فصل سوم :

۸۲	بررسی مسائل انسانی شهرستان همدان
۸۳	۱ - تحولات جمعیتی شهرستان همدان
۸۳	۱ - ۱ - توزیع و تراکم نسبی جمعیت
۸۶	۱ - ۲ - خانوار
۸۶	۱ - ۳ - ساختمان جمعیت
۸۶	الف - ساختمان جنسی جمعیت
۸۹	ب - ساختمان سنی جمعیت
۹۳	۱ - ۴ - حرکات جمعیت
۹۳	الف - موالید و مرگ و میر
۹۴	ب - مهاجرت
۹۶	۱ - ۵ - ویژگیهای اجتماعی جمعیت
۹۶	الف - آموزش
۹۹	ب - سواد
۱۰۳	ج - بهداشت و درمان
۱۰۶	د - اشتغال
۱۰۶	۲ - اوضاع اقتصادی
۱۰۶	۱ - ۲ - گروههای عمده فعالیت
۱۱۰	۲ - ۲ - کشاورزی
۱۱۳	۲ - ۳ - دامپروری و کوچ نشینی
۱۱۵	۲ - ۴ - صنعت

۱۱۵	۱-۴-۲ - صنایع ماشینی
۱۱۶	۲-۴-۲ - صنایع دستی
۱۱۷	الف - صنعت فرش
۱۱۷	ب - صنعت سفال و سرامیک
۱۲۳	۳ - ویژگیهای فرهنگی شهرستان همدان
۱۲۳	۱-۳ - ترکیب دین و مذهب
۱۲۳	۲-۳ - ترکیب نژادی و زبان
۱۲۵	۳-۳ - منابع فرهنگی و فولکلوریک شهرستان همدان
۱۲۵	الف - فولکلور و جشن ها
۱۲۶	ب - مراسم جشن عروسی
۱۲۶	ج - مراسم سوگ و عززا
۱۲۶	د - موسیقی و رقص بومی
۱۲۶	ر - بازیها و نمایش های سنتی
۱۲۷	۴ - پیشینه تاریخی همدان

فصل چهارم :

۱۴۰	۱ - جاذبه های زیارتی و مذهبی شهرستان همدان
۱۴۰	۱-۱ - مساجد
۱۴۰	۱-۱-۱ - مسجد جامع همدان
۱۴۱	۱-۱-۲ - مسجد پیغمبر
۱۴۲	۱-۱-۳ - مسجد میرزاتقی

- ۱۴۳ ۴-۱-۱ - مسجد حاج کلبعلی
- ۱۴۴ ۲-۱ - امامزاده ها
- ۱۴۴ ۱-۲-۱ - امامزاده یحیی
- ۱۴۵ ۲-۲-۱ - امامزاده کوه (محسن)
- ۱۴۸ ۳-۲-۱ - امامزاده هادی بن علی (ع)
- ۱۴۹ ۴-۲-۱ - امامزاده اهل بن علی (ع)
- ۱۴۹ ۵-۲-۱ - امامزاده عبدالله
- ۱۵۰ ۶-۲-۱ - امامزاده حسین (شاهزاده حسین)
- ۱۵۱ ۷-۲-۱ - امامزاده سید اسمعیل
- ۱۵۲ ۸-۲-۱ - امامزاده خضر
- ۱۵۳ ۹-۲-۱ - امامزاده قاسم
- ۱۵۴ ۱۰-۲-۱ - خاتونیه
- ۱۵۴ ۱۱-۲-۱ - زبیده خاتون
- ۱۵۷ ۲- جاذبه های تاریخی و فرهنگی و دیدنی شهرستان همدان
- ۱۵۷ ۱-۲ - تپه های باستانی همدان
- ۱۵۷ ۱-۱-۲ - تپه هگمتانه
- ۱۶۴ ۲-۱-۲ - تپه مصلی
- ۱۶۵ ۳-۱-۲ - تپه پیا (علی آبار)
- ۱۶۶ ۲-۲ - ابوعلی سینا
- ۱۷۰ ۳-۲ - آرامگاه باباطاهر عریان
- ۱۷۴ ۴-۲ - گنبد علویان

۱۷۷	۲-۵ - بقعه استرومردخای
۱۸۰	۲-۶ - برج قربان
۱۸۱	۲-۷ - شیر سنگی
۱۸۶	۲-۸ - کتیبه گنجنامه
۱۹۲	۲-۹ - غارهای همدان
۱۹۲	۲-۹-۱ - غار علی سرد
۱۹۶	۲-۹-۲ - غار هینج
۱۹۶	۲-۹-۳ - غار قلعه جوق
۱۹۸	۲-۹-۴ - غار آق بابا
۱۹۹	۲-۹-۵ - غار بگلجیه
۱۹۹	۲-۹-۶ - غار بزرگ لیجیه
۲۰۱	۲-۱۰ - قلعه ها
۲۰۱	۲-۱۰-۱ - قز قلعه سی
۲۰۴	۲-۱۱ - حمام ها
۲۰۵	۲-۱۱-۱ - حمام امیر افخم (شورین)
۲۰۵	۲-۱۱-۲ - حمام قلعه
۲۰۵	۲-۱۲ - محلات و کوی های قدیمی همدان
۲۰۸	۲-۱۲-۱ - میدان امام خمینی
۲۰۹	۲-۱۲-۲ - بازار ها و سراهها
۲۱۱	۲-۱۲-۳ - سرای قلعدانسی
۲۱۴	۲-۱۲-۴ - کاروانسراها
۲۱۵	۲-۱۳ - دروازه های همدان

۲۱۶	۱ - ۱۳ - ۲ - دروازه کاسیان
۲۱۶	۲ - ۱۳ - ۲ - دروازه بارتیان
۲۱۶	۳ - ۱۳ - ۲ - دروازه غلویسان
۲۱۷	۱۴ - ۲ - خانه های قدیمی
۲۱۸	۱ - ۱۴ - ۲ - خانه شهبازیان
۲۱۸	۱۵ - ۲ - فرهنگسرای همدان
۲۱۹	۱ - ۱۵ - ۲ - موزه تاریخ طبیعی
۲۲۰	۲ - ۱۵ - ۲ - موزه آرامگاه بوعلی
۲۲	۳ - ۱۵ - ۲ - کتابخانه عمومی غرب

فصل پنجم :

۲۲۵	بررسی مسائل و مشکلات توریستی شهرستان همدان
۲۳۲	۱ - ۱ - راه و ترابری
۲۳۸	۲ - ۱ - حمل و نقل هوایی
۲۴۷	۳ - ۱ - امکانات پست و مخابرات و نیاز های اطلاعاتی
۲۴۷	۴ - ۱ - سوخت و انرژی
۲۴۹	۲ - بررسی تأسیسات و تجهیزات توریستی و بررسی مشکلات آنها
۲۴۹	۱ - ۲ - هتل ها و مهمانخانه ها
۲۵۴	۲ - ۲ - درصد اشغال اتاق و تخت مهمانخانه های همدان
۲۵۹	۳ - ۲ - متوسط مدت اقامت در مهمانخانه های همدان
۲۶۱	۴ - ۲ - مسافرخانه و مهمانپذیر در شهرستان همدان
۲۶۲	۵ - ۲ - واحد های پذیرایی بین راهی

۲۶۶	۶-۲- واحد های پذیرایی درون شهری
۲۶۶	۳- بررسی وضعیت مراکز فرهنگی و مشکلات آنها
۲۶۶	۱- ۳- کتابخانه ها
۲۷۱	۲- ۳- صنعت چاپ
۲۷۱	۳- ۳- سینما ، تئاتر و فعالیتهای نمایشی هنری
۲۷۳	۴- ۳- فیلمسازی و عکاسی
۲۷۴	۵- ۳- صدا و سیما
۲۷۵	۴- مشکلات و ساختار اجتماعی صنعت توریسم
۲۷۵	۱- ۴- فقدان مدیریت صحیح و سازمان مستقل در این صنعت
۲۷۶	۲- ۴- مشکلات در زمینه تشکیلات و آموزش
۲۷۸	۳- ۴- فقدان تبلیغات صحیح
۲۷۹	۵- مشکلات در زمینه مراکز درمانی و بهداشتی و بیمه
۲۸۴	۶- مشکلات در زمینه جاذبه های طبیعی همدان
۲۸۹	۷- مشکلات در زمینه جاذبه های تاریخی و دیدنی همدان
۲۹۵	۸- مشکلات فرهنگی در زمینه نگرش مردم نسبت به توریسم
۲۹۶	۹- مشکلات در زمینه صنایع دستی و رواج آن
۲۹۸	۱۰- کمبود فعالیت آژانس های مسافرتی و تورگردانی
۳۰۱	۱۱- مشکلات در زمینه تاسیسات ورزشی
۳۰۴	۱۲- اکوتوریسم و مسائل و مشکلات زیست محیطی در همدان
۳۱۳	۱۲-۱- برخی مسائل زیست محیطی در همدان

- ۳۱۴ - ۱-۱-۱۲ - کوره های آجرپزی
- ۳۱۵ - ۱-۱-۱۲ - فاضلابهای صنعتی
- ۳۱۶ - ۱-۱-۱۲ - فاضلابهای شهری همدان
- ۳۱۷ - ۱-۱-۱۲ - زیاده های شهری و خانگی و زیاده های بیمارستانی
- ۳۲۰ - ۱-۱-۱۲ - احتراق ناقص وسائط نقلیه موتوری

فصل ششم :

۳۲۴ نظرات بعضی از توریست های خارجی و داخلی از شهرستان

همدان .

۱ - نظرات بعضی سفر و کارداران و توریست های خارجی در مورد

شهر همدان .

۳۲۸ ۲ - نظرات بعضی توریست های داخلی از شهر همدان

۳۲۲ نتیجه گیری :

۳۲۴ ضمیمه :

۳۲۵ منابع و مآخذ :

جدول شماره	موضوع	صفحه
۱	تخمین درآمد ارزی حاصل از ورود جهانگردان خارجی به کشور .	۱۶
۲	تعداد توریست های بین العلی هر کشور و درآمدهای حاصل از آن	۲۰
۳	دشت های شهرستان همدان و نحوه بهره برداری	۴۱
۴	تأسیسات ورزشی در شهرستان همدان	۵۴
۵	اسامی و مشخصات کوهها و قله های مهم همدان به تفکیک امکانات و تعداد مراجعین	۵۶
۶	میانگین حداکثر درجه حرارت ماهیانه شهرستان همدان	۶۰
۷	میانگین سالانه حداقل دما	۶۱
۸	معدل دمای بلند مدت ماهیانه همدان	۶۲
۹	تعداد روز های یخبندان همدان	۶۴
۱۰	تعداد ساعات آفتابی طی ماههای مختلف سال	۶۶
۱۱	میانگین حداکثر رطوبت نسبی ماهیانه بلند مدت همدان	۶۷
۱۲	میانگین حداقل رطوبت نسبی ماهیانه بلند مدت همدان	۶۷
۱۳	میانگین متوسط رطوبت نسبی ماهیانه بلند مدت همدان	۶۷
۱۴	مقدار بارندگی و درصد آن	۷۲
۱۵	میانگین بارش بلند مدت همدان	۷۳
۱۶	رشد و درصد جمعیت شهرستان همدان	۸۴
۱۷	گروههای عمده سنی شهرستان همدان در طی دو - سرشماری ۶۵ و ۵۵	۸۷
۱۸	خانوار های موجود در شهرستان همدان	۸۷

ردیف	عنوان	شماره جدول
۹۰	جمعیت برحسب گروههای سنی به تفکیک جنس	۱۹
۹۰	میزان تراکم نسبی شهرستان همدان و استان همدان	۲۰
۹۵	مهاجران وارد شده طی ۱۰ سال گذشته برحسب آخرین محل اقامت قبلی : ۶۵	۲۱
۹۷	درصد جمعیت در حال تحصیل ۶ - ۲۴ ساله	۲۲
۹۷	وقایع چهارگانه ثبت شده برحسب جنس	۲۳
۹۸	تعداد دانش آموزان و امکانات آموزشی کلیه دوره سال تحصیلی	۲۴
۹۸	تعداد دانشجویان دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی برحسب نوع مؤسسه	۲۵
۱۰۰	جمعیت باسوادان ۶ ساله و بیشتر شهرستان همدان	۲۶
۱۰۱	مقایسه درصد سواد در بین بعضی شهرستانهای مهم توریستی کشور	۲۷
۱۰۴	تعداد پزشکان عمومی ، متخصص استان و شهرستان همدان	۲۸
۱۰۴	تعداد مؤسسات پزشکی استان و شهرستان همدان	۲۹
۱۰۵	مشخصات بیمارستانهای همدان برحسب نحوه مالکیت	۳۰
۱۰۵	مشخصات خانه های بهداشت	۳۱
۱۰۷	شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر شهرستان همدان	۳۲
۱۰۹	توزیع سنی جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر برحسب وضع فعالیت	۳۳
۱۱۱	میزان اراضی و زیر کشت آیش و باغ و قلمستان برحسب آبی و دیم	۳۴
۱۱۲	سطح کاشت و مقدار تولید گندم برحسب آبی و دیم	۳۵

صفحه	فهرست جداول
۱۱۲	جدول شماره ۳۶ سطح کاشت و مقدار تولید جو برحسب آبی و دیم
۱۱۵	۳۷ مشخصات مراتع برحسب کیفیت مرتع
۱۲۴	۳۸ توزیع سنی جمعیت شهرستان همدان برحسب دین
۱۴۲	۳۹ آثار و یادمانهای تاریخی
۱۵۶	۴۰ مقابر شهرستان همدان
۲۰۰	۴۱ اسامی و مشخصات غار های همدان
۲۰۴	۴۲ قلعه و دژهای شناسایی شده همدان
۲۱۲	۴۳ کاروانسراهای تاریخی دایر و مخروبه
۲۱۹	۴۴ خانه های قدیمی همدان
۲۳۳	۴۵ طول راههای موجود در حوزه استحفاظی برحسب نوع راه
۲۳۴	۴۶ تعداد اتوبوس و مینی بوس و مسافر جابجا شده در شهرستان همدان
۲۳۹	۴۷ تعداد پرواز و تعداد مسافر وارد شده و خارج شده از استان همدان
۲۴۱	۴۸ عملکرد شرکت هواپیمایی آلمان و فرودگاههای کشور
۲۴۳	۴۹ آمار نشست و برخاست فرودگاههای کشور ۱۳۷۲
۲۴۴	۵۰ آمار نشست و برخاست فرودگاههای کشور در سال ۱۳۷۱
۲۴۵	۵۱ آمار نشست و برخاست هواپیماها در فرودگاههای کشور
۲۵۱	۵۲ تعداد و ظرفیت مهمانخانه های همدان طی سالهای ۶۷ تا ۷۳
۲۵۲	۵۳ تعداد و ظرفیت مهمانخانه های همدان ، سال ۶۹

چهارده

صفحه	فهرست جداول
۲۵۲	فهرست مشخصات و نشانی واحد های اقامتی استان همدان ۵۴ جدول شماره
۲۵۵	مشخصات و ظرفیت مهمانخانه های شهرستان همدان ۵۵ " "
	سال ۷۱
۲۵۶	" " " " " " ۵۶ " "
	سال ۷۲
۲۵۷	" " " " " " ۵۷ " "
	سال ۷۳
۲۶۴	انواع واحد های پذیرایی بین راهی به تفکیک شهرستانها : ۷۱ ۵۸ " "
۲۶۵	انواع واحد های پذیرایی بین راهی به تفکیک شهرستانها : ۷۲ ۵۹ " "
۲۶۷	تعداد واحد های پذیرایی واقع در محدوده شهرهای استان همدان ۶۰ " "
۲۶۹	تعداد کتابخانه ها ، اعضاء فعال ، مراجعین ، کتب موجود و امانت داده شده طی سالهای ۶۷ تا ۷۳ ۶۱ " "
۲۷۸	تعداد کارکنان ادارات ، نهاد ها ، موسسات و شرکت های دولتی همدان ۶۲ " "
۲۸۱	سازمان منطقه ای بهداشت و درمان و دانشگاه علوم پزشکی شهرستان همدان ۶۳ " "
۲۸۲	بیمه های تأمین اجتماعی غیر مستقیم برحسب انواع بیمه شدگان . ۶۴ " "
۲۹۱	تعداد بازدیدکنندگان از بناهای تاریخی مهم همدان برحسب نوع ورودیه . ۶۵ " "

صفحه	فهرست جداول
۲۹۹	۶۶ وضعیت رفتار خدمات مسافرتی استان جدول شماره
۳۰۰	۶۷ تعداد گشت های داخلی سیاحتی و زیارتی اجرا شده توسط رفتار خدمات مسافرتی "
۳۰۱	۶۸ جدول آماری گشت های داخلی سیاحتی و زیارتی اجرا شده برحسب ماه "
۳۰۳	۶۹ تعداد انواع تاسیسات ورزشی در همدان "
۳۱۷	۷۰ وضعیت فاضلاب انسانی شهرستان همدان براساس جمعیت سال ۷۰ "
۳۱۷	۷۱ وضعیت تصفیه فاضلابهای شهری همدان "
۳۱۸	۷۲ مدیریت مواد زاید جامد بیمارستانی در همدان در سال ۷۱ "
۳۲۱	۷۳ میزان مواد آلوده ساز و مقادیر آن ناشی از فعالیت وسائط نقلیه موتوری شهر همدان سال ۱۳۶۶ "

۳۴	۱ - نقشه تقسیمات کشوری جمهوری اسلامی ایران به تفکیک استان
۳۵	۲ - نقشه شهرستان همدان به تفکیک بخش و دهستان
۱۱۴	۳ - نقشه توزیع جمعیت عشایری کشور برحسب محلهای استقرار بیلابقی
۱۲۸	۴ - نقشه آسیای غربی ، هنگام به قدرت رسیدن مادها
۱۳۹	۵ - نقشه شهر همدان
۲۴۴	۶ - نقشه مراکز توریستی استان همدان

۱۷	۱ - تخمین درآمد ارزی حاصل از ورود جهانگردان خارجی
۲۲	۲ - تعداد توریست های وارد شده به ایران از سال ۶۲ تا ۶۵
۶۲	۳ - معدل دماهای بلند مدت همدان (ماهیانه)
۶۵	۴ - نمودار متوسط روز های یخبندان
۶۸	۵ - میانگین رطوبت نسبی
۷۱	۶ - نمودار هیستوگرام مقدار بارندگی ایستگاه اکباتان همدان
۷۲	۷ - درصد بارندگی هر فصل
۷۵	۸ - نمودار جهت و سرعت باد
۷۸	۹ - نمودار بارندگی و درجه حرارت شهر همدان
۸۵	۱۰ - مقایسه جمعیت روستایی و شهری
۸۸	۱۱ - مقایسه جمعیت استان و شهرستان همدان طی سالهای ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲
۸۸	۱۲ - خانوار های موجود در شهرستان همدان
۹۱	۱۳ - هرم سنی شهرستان همدان
۹۲	۱۴ - هرم سنی گروههای مختلف در همدان
۹۲	۱۵ - نمودار ستونی گروههای مختلف سنی
۱۰۲	۱۶ - مقایسه میزان سواد شهرستان همدان با سایر شهرستانهای مهم توریستی کشور
۱۰۲	۱۷ - درصد تعداد مؤسسات پزشکی در سطح شهرستان همدان
۱۰۸	۱۸ - شاغلان گروههای عمده فعالیت در شهرستان همدان
۲۳۹	۱۹ - تعداد مسافر وارد شده و خارج شده از همدان
۲۴۰	۲۰ - تعداد پرواز های انجام شده در طی سالهای ۷۲ - ۶۷

- ۲۱ - مجموع مسافران ورودی در طی سالهای ۶۸ تا ۷۳ ۲۴۹ - ۲۵۰
- ۲۲ - درصد اشغال تخت و اتاق طی سالهای ۶۷ تا ۷۳ ۲۵۴
- ۲۳ - درصد اشغال تخت و اتاق در شش ماهه اول و دوم سالهای
۷۱ ، ۷۲ ، ۷۳ ۲۵۸
- ۲۴ - مجموع تعداد اتاق و تخت مسافرخانه و مهمانپذیر در شهرستان
همدان ۲۶۲
- ۲۵ - انواع واحد های پذیرایی بین راهی شهرستان همدان ۲۶۳
- ۲۶ - مقایسه تعداد واحد های پذیرایی درون شهری شهرستان
همدان ۲۶۶

الا بذكر الله تطمئن القلوب

تقدیم :

به مادر مهربانم که با چهره‌ای معصوم و قلبی پاک ، همچون دوست
و یاری مهربان ، پشتیبان و مشوق و عالی بخشنده و رحیم در تمامی فراز و
نشیب های زندگی بوده است و تقدیم به پدر بزرگوار و مهربانم ، گرچه
مدتهاست که به دیار باقی و دیدار حق شتافته ، ولیکن همواره یاد و ذکرش
در قلبم پایدار است و همچنین تقدیم به تمامی عارفان و زاهدان راه سیر و

سلوک :

جمله معشوق است و عاشق پرده

زنده معشوق است و عاشق مرده